

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Za resno borbo proti kartelom

V dobi kapitalističnega družabnega reda je organizacija ljudi, ki imajo skupne gospodarske interese, povsem umljiva. Najboljše so pač organizirane kapitalistične skupine. Saj jih pri tem organizacijskem razvoju nihče ni motil. Nihče ni stavil kakega načelnega vprašanja o zadržanju gospodarstva napram družbi, da bi zanesel kake spore v te vrste, ampak nasprotno, javnost oziroma časopisje je celo podpiralo to akcijo in ne prestanto poudarjalo velik pomen gospodarstva in njegove vloge v družabnem življenju.

Razumljivo je, da so se potem posamezne panoge gospodarstva še posebej organizirale v svoje lastne organizacije kartele in truste, da so čimbolj varovale svoje koristi. Na eni strani je bilo treba obdržati prodajne cene izdelkov čim višje, na drugi strani delavske mezde spraviti čim nižje, da je bil dobiček obratovanja velik. Poleg tega pride v poštev carina na surovine, ki se uvažajo, prav tako pa tudi davki.

Če se je stekal iz velekapitalističnih držav v male, na kapitalu revne države inozemski kapital, je to po kapitalističnem gospodarskem načelu čisto razumljivo. Vsi velekapitalisti, ki investirajo svoje kapitale v revnih državah, namreč vedo, da jim te investicije donesajo večji dobiček, kot pa doma. To pa iz enostavnih razlogov: nizke delavske mezde in njihov velik vpliv na splošno gospodarsko davčno in carinsko politiko teh držav. Odveč bi bilo tedaj sploh omenjati, da bi inozemski kapital pomagal tem malim revnim državam k gospodarskemu procvitu iz kakih socialnih nagibov.

Najlepši primer na vse omenjeno je naša država. Stalno čitamo po naših časopisih tarnanje in tožbe, kako inozemski kapital, organiziran v truste in kartele izrablja naše konzumente, naše delavstvo in kako potiska v vedno večjo revščino domači obrtni stan. Toda nikjer razen v delavskih glasilih ne najdemo kakih resnih gospodarskih predlogov, kako bi se naše delovno ljudstvo zavarovalo pred tem izkoriščanjem. Taka borba proti kartelom in trustom in inozemskemu kapitalu se vodi pri nas že dolga leta. Ker pa je to le borba na papirju, je prazna in uspeha dosedaj ni nobenega. Tudi vse naše dosedanje politične stranke razen praznih besed niso storile prav ničesar za rešitev teh, za našega kmeta, delavca in obrtnika tako težkih vprašanj. Vsa leta so bili inozemski kapital in naši domači kapitalisti v svojem izrabljanju popolnoma svobodni pri določanju cen izdelkov in delavskih mezd. Naše javno mnenje je bilo celo navdušeno, če so se kapitalisti združevali v vedno širše kartele in si je od tega

obetalo blagostanje naroda in države. Toda zgodilo se je čisto nekaj drugega: kapital se je skoncentriral, potisnil delavske mezde daleč pod človeški eksistenčni minimum, z znižanjem kmetijskih pridelkov sproletariziral našega kmeta in obrtnika poglaval na cesto beračiti.

Mislimo, da je pa vendar po vseh teh izkušnjah in revščini ljudstva jasno, kakšen je sistem kapitalističnega gospodarskega izkoriščanja. V razdvajanju delovnih slojev, kmeta od delavca in obrtnika od kmeta in delavca, je kapitalizem mirno izkoriščal cel narod. Gospodarska meja vseh slojev našega delovnega ljudstva je zahtevala skupno organizirano borbo proti kapitalu. A dejstvo

je, da se je potrebe te borbe do danes zavedalo edino strokovno organizirano delavstvo. Naše kmete in obrtnike pa so navajali na vse kaj drugega, le na borbo za njihove gospodarske in socialne koristi niso vse dosedanje njihove organizacije prav nič ali pa skoro nič mislile. To pa zato, ker niti naši kmetje niti obrtniki niso bili doslej strokovno organizirani.

Trusti in karteli pa bodo še naprej izkoriščali naše delovno ljudstvo, dokler se ne bodo delavci, kmetje in obrtniki po svojih lastnih strokovnih organizacijah vzajemno podpirali in čuvali svoje gospodarske interese proti moderni kapitalistični grupaciji velekapitala.

F. Brussel v Ljubljani

V soboto dopoldne je dospel v Ljubljano iz Budimpešte glavni tajnik Mednarodne kršč. strokovne zveze tovarniških in transportnih delavcev v Haagu tov. F. Brussel. Takoj ob prihodu v Ljubljano se je oglašil v Jugoslovanski strokovni zvezi.

Po prisrčnem medsebojnem pozdravu se je vršila daljša konferenca s predsednikom JSZ tov. Zumrom in tajnikom tov. Rozmanom. Tov. Brussel se je zelo zanimal za stanje naše strokovne organizacije in njeno delo. Ko sta tovariša natančno razložila delo in gibanje JSZ, je prav tako tudi on podal kratko poročilo o delu mednarodne organizacije in gibanju kršč. strok. delavstva v drugih državah. Predvsem je poudaril, da se kršč. soc. delavstvo povsod v polni meri zaveda svojih velikih nalog in z navdušenjem, zaupajoč v zmago svojih idej, požrtvovalno deluje v svojih strokovnih organizacijah in po njih na mednarodnem forumu. V tej navdušenosti, ki izvira zgolj iz idealizma, ki ga črpa iz krščanstva, naše delavstvo smelo zre v bodočnost in se ne boji nobenih težkoč in žrtev, ki ga še čakajo v današnjih izrazito kapitalističnih časih. Po medsebojnih izmenjanih poročilih in izraženem mnenju zastopnikov JSZ o delu kršč. strokovne organizacije je tov. Brussel ugotovil popolno soglasnost pojmovanja z drugimi kršč. strokovnimi organizacijami prav tako pa tudi z mednarodno kršč. strokovno organizacijo. Z velikim veseljem je vzel na znanje enotnost delav-

stva v JSZ in obljubil, da bo to poročal na svoji nadaljnji poti vsem tovarišem v inozemstvu. Po dogovoru o internih zadevah organizacije in o odnošajih do te strokovne internacionale je bil razgovor zaključen.

Po kosilu se je tov. Brussel v spremstvu tov. Zumra in Rozmana podal na obisk k našemu starosti tov. Gostinčarju. Vesel in vzradošen je tov. Gostinčar sprejel Brussela s pripombo, da je on tretji Holanec, ki ga je v povojni dobi obiskal. Po daljšem, prav prisrčnem razgovoru o delavskih razmerah in o spominih v preteklosti, je gospa Gostinčarjeva Brusselu postregla z domačimi specialitetami. Težko je bilo slovo ob večernih urah, pa moralo je priti. Tov. Gostinčar je naprosil Brussela, naj pozdravi na njegovi nadaljnji poti vse njegove stare prijatelje, s katerimi so ga nekaj vezale prav ozke prijateljske vezi. Tov. Brussel pa je odgovoril Gostinčarju, naj ima krepko zavest, da njegovo življenje ni bilo zastoj, pač pa kronano s trpljenjem in žrtvami za tiste, ki so trpeli in trpe krivico. Zelel mu je, da mu Bog doda še obilo let, ker delavsko gibanje še vedno rabi take požrtvovalne veterane.

Po slovesu sta se tovariša z Brusselom podala zopet nazaj v Ljubljano in par ur še preživela v njegovi družbi, nato pa se tudi prisrčno poslovila z željo, da se drugič vidimo za več dni skupaj. Tov. Brussel je odpotoval proti Dunaju, nato v Prago in Berlin, od tam pa nazaj v Haag.

Kaj je z 1% davkom za delavstvo?

Kakor znano, je na tožbo nekaterih delavcev radi odtegotovanja 1% izrednega doprinosu na uslužbenški davek, razsodilo upravno sodišče v Celju, da delavstvo ni dolžno plačevati omenjenega davka. Znano je tudi, da se davčna uprava proti tej razsodbi ni pritožila na višjo sodno instanco, vsled česar se smatra, da je ta razsodba postala za tožitelje pravomočna. Kljub temu pa davčne uprave še dalje izterjujejo ta 1% izredni doprinos.

Delavstvo je bilo potom časopisja obveščeno, da je glasom te razsodbe oproščeno 1% davka. Ne zna si pa tolmačiti delavstvo postopanje davčnih uprav, ki ne glede na razsodbo upravnega sodišča izterjavajo ta davek. V kolikor nam je znano, se davčne uprave sklicujejo na to, da ministrstvo za finance na podlagi te razsodbe še ni izdalo odloka, da se 1% davek od delavstva ne pobira. Pri min. za finance so v tej zadevi ponovno posredovale Delavske zbornice, katerim je

minister zagotovil, da bo izdal odlok, s katerim se delavstvo oprošča tega davka. Jugoslovanska strokovna zveza je v zadevi ponovno predložila Delavski zbornici predstavo, da naj ukrene vse potrebno, da ministrstvo čimprej izda potreben odlok. O zadevi se je razpravljalo na zadnji seji predsedstva DZ ter sklenilo podvzeti ponovne korake. Zdi se nam, da se za tako važne stvari centralno tajništvo Delavskih zbornic v Belgradu veliko premalo briga. Uverjeni smo, da bi delodajalske zbornice take stvari, če bi šlo za koristi delodajalcev, že zdavnaj rešile. Od centralnega tajništva upravičeno pričakujemo, da v tako važnih delavskih zadevah v polni meri vrši svojo dolžnost. Za vzgled naj prizadeti gospodje vzamejo delodajalske organizacije. V težkih časih zahteva delavstvo, da se njegovi zavodi v polni meri zavedajo svojih dolžnosti, ker so za to tu, da služijo interesu delavstva, ne pa nameščencem zavodov.

Ali so delavci pri javnih delih obvezni bolniškemu zavarovanju?

Kakor znano je banska uprava že pred časom upeljala tako zvani bednostni fond. V ta fond se zbirajo prispevki delavcev in delodajalcev po posebni uredbi. Namen tega fonda je, da se omili brezposelnost oziroma, da se pomaga delavljemu brezposelnemu delavstvu. Da bi se denar iz tega fonda čim plodoviteje porabil, se je določilo, da se večji del nabrane vsote porabi za javna dela.

Pri teh delih se morajo prvenstveno zaposlovati brezposelni delavci. Delavci, ki so pri teh delih zaposleni, so zavarovani samo za slučaj nezgode, ne pa tudi za slučaj bolezni. Ko je OUZD hotel izpeljati zavarovanje teh delavcev tudi za slučaj bolezni, se je kraljevska banska uprava postavila na stališče, da so ti delavci zavarovani skupno in sicer samo za nezgode. To stališče, ki se sklicuje na razna določila uredb o izvajanju javnih del, pa ne drži. Uredbe o izvajanju javnih del imajo zakonito moč. Uredbe same urejujejo način zavarovanja. Način in obseg zavarovanja pa ni uredila doslej še nobena uredba o bednostnem skladu. Zato veljajo za te delavce zakonita določila zakona o zavarovanju delavcev. Na predstavko kraljevske banske uprave se je OUZD obrnil tudi na Središnji ured za osiguranje radnika v Zagrebu, ki je odločil, da so delavci zavezani zavarovanju za bolezen in nezgode. To svoje stališče je SUZOR sporočil tudi ministru za socialno

politiko in narodno zdravje. Banska uprava kljub temu ne izda odločbe, da bi posamezne edinice zavarovale svoje delavce, ki so zaposlene iz kreditov bednostnega fonda. Zato bo Okrožni urad odklanjal v bodoče vsakršne bolniške dajatve vsem delavcem, ki so zaposleni iz teh kreditov, dokler ne bo zadeva rešena.

Mi se stališču OUZD odnosno SUZOR v celoti pridružujemo. Nerazumljivo nam je, da se kraljevska banska uprava postavlja na protivno stališče. Kam naj se oboleli delavci obračajo v slučaju bolezni po pomoč? Naše občine so itak po veliki večini siromašne, ker se jim nalaga vedno večja bremena, medtem ko se jim dohodki krčijo. Pri skrajno nizko odmerjeni plači pri teh delih so oboleli delavci zelo pogosto. Delavec, ki ni po svoji lastni krivdi izgubil delo, ne bi pri javnih delih smel uživati pravice zakonov, ko se vendar ta dela vršijo na račun zaposlenega delavstva, katero plačuje tozadevne prispevke. Stojimo na stališču, da delavstvu pri teh delih pripada odgovarjajoča plača, ki v nobenem slučaju ne sme biti manjša od plače delavstva v privatnih podjetjih. Prav tako jim pa tudi pripada vsa zaštita socialne zakonodaje. To ni samo v interesu prizadetega delavstva, marveč tudi javnosti in narodnega gospodarstva.

Udeleženci tečaja Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani v dneh 24. in 25. marca 1935. Precejšnje število udeležencev na sliki manjka, ker so že poprej odšli na svoje domove.

Skupščina krajevnih bratovske skladnice

Jesenice, 1. aprila.

V nedeljo dne, 17. marca se je vršila redna skupščina delegatov naše krajevnih bratovske skladnice z dnevnim redom: 1) Poročilo krajevnega upravnega odbora o poslovanju v letu 1934. 2) Poročilo krajevnega nadzorstvenega odbora. 3) Potrditev pod točko 1. 4) Sklepanje o predlogu upravnega odbora, da se preodkaze iz bolniške blagajne podpornemu skladu 1. Din 16.000 in podpornemu skladu 2.400 Din. 5) Anketa o eventualni izpremembi načina izvajanja zobozdravstva. 6) Volitev dveh članov in dveh namestnikov v nadzorstveni odbor.

Izmed 85 delegatov je bilo navzočih 54. Skupščina je poročilo o poslovanju v letu 1934 odobrila. V točki 4. je bil predlog upravnega odbora sprejet s to spremembo, da se podpornemu skladu 2. (staroupokoij.) dotira iz bolniške blagajne namesto 4000, 10.000 Din. Dotacija za ta sklad je bila povećana radi tega, da se omogoči izdajanje podpor staroupokoijencem tudi ob velikonočnih praznikih. Predlog za sklad 1. je bil sprejet v celoti. Na anketi o spremembi načina izvajanja zobozdravstva se je na podlagi debate napravil sklep, da odbor brat. skladnice prouči vse okolnosti in skliče kesneje izredno skupščino, katera bo v okviru sestavljenih predlogov napravila svoje sklepe. V zadnji točki je večinski klub iz svoje srede izvolil dva

člana v nadzorstveni odbor. Naš klub se je teh volitev vzdržal.

Skupščina je ves čas potekala jako živahno pa vendar mirno, kar je predvsem pripisati vzdržnosti članov našega kluba, ki niso ustvarjali kritike, čeprav je bila upravičenost zanj iz številnih izdatkov in dohodkov lokalnega sklada za podpiranje nezaposlenih dovolj močno podana. Vsaj smo tako pred volitvami in bomo z sodelovanjem v upravnem odboru slične želje marksistov odpravili.

Iz poročila o bolniški blagajni posnemamo: Skupnih dohodkov je imela bolniška blagajna Din 2.251.538.30 izdatkov pa Din 1.931.071.94 tako, da je znašal poslovni prebitok Din 320.466.36 Čisto premoženje bolniške blagajne je 31. decembra 1934 znašalo Din 1.125.613.54

Ta prebitok bolniške blagajne v preteklem poslovnem letu je najugodnejši v zadnjih 10 letih. Tako ugoden uspeh bolniške blagajne ima vzrok v dejstvu, tako navaja poročilo, ker je bilo povoljnije zdravstveno stanje članstva, kar je brez dvoma v zvezi z izboljšanjem zdravniške službe. V letu 1934 je bilo 1402 obolenj, v letu 1933 pa 1675, tako,

da se je v preteklem poslovnem letu prihranilo samo na hranarini 83.827.90 Din. Drug ugoden pojav v bolniškem zavarovanju pa je tudi v tem, ker se je povprečno število zavarovanih članov v preteklem poslovnem letu zvišalo od 2319 na 2447 članov. Boljši poslovni uspeh je tudi vsled tega, ker od 1. jan. 1934 plačuje podjetje enak znesek za zobozdravstvo kakor delavstvo in zato ni bilo treba dati podpore iz bolniške blagajne, kakor se je to dajalo prejšnja leta. Ako primerjamo dohodke in izdatke iz računskega leta z onimi v prejšnjem letu, moramo ugotoviti, da so se skupni dohodki zvišali za Din 243.599.35 zvišali, izdatki pa znižali za Din 75.299.78.

V domači bolnišnici se je zdravilo 1364 oseb z 9746 oskrbnimi dnevi.

Vsak bolnik se je oskrboval v bolnišnici povprečno 7.14 dneva. Stroški za oskrbo posameznega bolnika so znašali povprečno Din 44.82, v letu 1933 pa Din 41.98. V preteklem poslovnem letu so bili izpopolnjeni pripomočki za fizikalno zdravljenje. Nabavljen je bil nov aparat za galvanizacijo in faradizacijo ter električne kopelji.

Statistični podatki bolniške blagajne: Stanje članstva in njih svojcev je bilo koncem leta 1934 (številke v oklepajih veljajo za leto 1933): Članov 2474 (2405), družinskih članov 4039 (3820).

Bolniška blagajna je nudila članom zdravljenje v 1402 (1675) slučajih. Od 1402 slučajev obolenj je bilo 231 (328) povzročenih po obratnih nezgodah, 1171 pa po drugih vzrokih. Ambulantno se je zdravilo 3023 (2668) članov. Hranarina se je izplačala iz bolniške blagajne za 20.170 (19.351) dni. Družinskim članom se je nudilo zdravljenje v 4082 (3472) slučajih. V bolnišnicah se je zdravilo 920 (1045) članov v 7393 (9081) dneh in 667 (610) družinskih članov v 5251 (5221) dneh. Smrtnih slučajev je bilo 13 (13).

Na röntgenu aparatu je bilo preiskanih v letu 1934 323 oseb; v svrhu zdravljenja se je obsevalo 12 oseb, fotografiranih pa je bilo 391 oseb. Na aparatu za diatermijo se je zdravilo 294 oseb, na višinskem solncu pa se je obsevalo 182 oseb, na variostatu pa se je zdravilo 50 oseb.

Izveček računskega zaključka bolniške blagajne.

Dohodki:

Premoženje iz prejšnjega leta	Din 805.147.18
Prispevki članov	Din 1.087.937.25
Prispevki podjetja	Din 1.087.937.25
Posebni prispevek KID, globe in obresti nalož. imovine	Din 74.663.80
Skupaj	Din 3.056.685.48

Izdatki:

Hranarina, zdravila, oskrba v bolnicah in specijalno zdravljenje	Din 1.159.145.70
Pogrebina, poročniške podpore, dečja oprema in podpora za dojenje	Din 77.773.—
Preodkazila podpornim skladom I. in II.	Din 7.200.—
Zdravniki, bolničarsko osoblje in bolniška kontrola	Din 371.823.95
Upravni stroški	Din 177.147.64
Obresti dolga	Din 11.340.—
Vzdrževanje zgradb, odpis od vrednosti poslasta in odpis od vrednosti inventarja	Din 70.221.65
Osrednjemu fondu bolniških blagajn	Din 56.420.—
Čisto premoženje dne 31. dec. 1. 1934	Din 1.125.613.54
Skupaj	3.056.685.48

Dalje prihodnjič.

Kovinarji

Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah razglašja: Za mesec april 1935 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih in sicer za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, t. j.: 7. aprila g. dr. Čeh Milan, 14. apr. g. dr. Kogoj Francišek, 21. in 22. apr. g. dr. Čeh Milan, 28. apr. g. dr. Kogoj Francišek.

Lesno delavstvo

Rimske Toplice. Dne 25. marca t. l. je bila v prijazni cerkvi v Lurdu sv. maša za našim nepozabnim Janezom Majcenom, katere so se udeležili skoro vsi naši tovariši iz tovarne podjetnikov v Gračnici. Po sv. maši je bil sestanek skupine v gostilni Pušnik, kjer je bilo navzočih nad 60 članov. Sestanek je vodil podpredsednik tov. Knez, ki se je v lepih besedah spomnil rajnega Janeza. Prav tako je tov. tajnik Pečnik omenjal vse lepe vrline, ki jih je imel rajni Janez, in pozval tovariše, da mu v vsem sledijo. Tov. Kranjc iz Celja je sestanek pozdravil v imenu centrale ter v lepih in odločnih besedah pozval delavstvo, da mora biti vedno solidarno v organizaciji ter ne sme nikoli zaupati raznim hinavcem, ki so od kapitalizma najeti, da delajo zgago med delavstvom. S svojo ljubeznijo do organizacije mora članstvo pokazati, da se ne pusti voditi od neprijateljev delavstva. Organizacija bo pa poskrbela, da listi, ki organizacijo oziroma njene voditelje obrekuje, to dokaže pred sodiščem. Dalje je tov. Kranjc tudi povedal, da se mora delavec tudi izobraževati, ker le tako bo kos svoji nalogi. Vsi tovariši so pa pokazali odločno voljo, da bodo svojo strokovno organizacijo podprli z vsemi svojimi močmi, ker dobro vejo, da samo v organizaciji je delavska moč.

Polhovgradec. Tudi pri nas se delavstvo prebujajo iz svoje zaspanosti, četudi pozno, a vendar bolje, kot nikoli. Ni potrebno, da bi pisali, kako se nam godi, ker je vsakemu znano, da tako, kot povsod, kjer se delavci ne zanimajo za svoj položaj. V »Delavski Pravici« beremo, kako mižerne so plače delavcev, da je včasih kar za obupati. Pri nas pa je razlika ta, da nekateri delavci niti tega ne vedo, koliko prav za prav znaša njihova plača. Čudno se to sliši, pa je le resnica. Nekaj je plačanih na uro do 2.50 Din; vozniki na dan do 30 Din; žagarji od m³ 6 Din; za skladiščenje lesa zopet od m³ 2.80 Din. Koliko m³ lesa se dnevno ali tedensko sežaga ali zloži, tega pa delavci ne vedo, ker ne dobe nobenega obračuna, niti koliko lesa so obdelali, niti koliko zaslužili. Vsak delavec prejme tedensko nekaj na račun. Delavci, čas je že, da začnete sami misliti!

Duplica. Že dalj časa se nismo oglašili, pa ne mislite, da smo zaspali! Ne! Vedno z budnim oesom zasledujemo dogodke in razmere v podjetju, katere se kaj hitro izpreminjajo.

V glavnem je še vse pri starem. Višje sodišče je poravnalo zavrnilo, ker je bilo zato več razlogov; kakšen bo konec, še ne vemo. Tudi zadeva hranilnega sklada še ni končana. Edina pomoč nam je naša organizacija, ki skrbno zasleduje dogodke in skrbi, da delavstvu ne bi bilo odvzeto polovico težko prisluženega in pristradanega denarja v hranilnem skladu. Zadevo imajo še vedno advokati in upamo, da bomo kmalu na jasnem. — Kakor sta kočljivi ti dve vprašanji, se nam vendar čudno zdi, da podjetje še vedno zavrača ureditev delavnih in plačilnih razmer po že zdavnaj vloženi kolekt. pogodbi. Dogažajo se slučajji, o katerih za enkrat še molčimo. Podjetje sedaj že uvideva, da delavstvo pri takih razmerah dolgo ne bo moglo vzdržati. Sobote, če je prosta, da ne delamo, tudi delavec ne bo dolgo uporabljal za to, kar jo žalibog danes mnogi morajo. Da je težko za denar, vsi vemo. Ali to se nam vendar čudno zdi, da nas podjetje nikdar redno ne izplača. Splošno mnenje delavstva je, če se preskrbi denar za ponedeljek, zakaj se ne bi dva dni preje, to je v petek zvečer, ko prenehamo s tedenskim delom, ne pa kar »običajno« v ponedeljek. Apeliiramo na podjetje, da nas bo v redu izplačevalo! Tovarišice in tovarišice, pogum! Zavedati se moramo, da smo vsi delavci, vsi enaki, zato moramo biti vsi enako borbeni za svoje pravice. Naše zahteve so upravičene in če bomo vztrajni, bo pravica morala zmagati nad krivico.

Duplica. Tov. blagajnik prosi vse člane, ki so s članarino še na zaostanku, da to po možnosti čim prej poravnajo. Z majem bomo lepili v legitimacije z namenske mesto dosedanjega potrdila »Plačano«. Zavedajte se, da je to delavska dolžnost! Brez žrtv ni zmage!

Oblačilno delavstvo

Domžale. Članstvo obveščamo, da se bo vršil v nedeljo, 14. aprila ob 10 dopoldne v običajnih prostorih v Grobljah redni mesečni strokovni sestanek. Na sestanku bomo razpravljali o tekočih strokovnih zadevah. Udeleženci centralnega strokovnega tečaja bodo poročali o tečaju. Vabimo vse članstvo!

Ali so nam taki inozemci potrebni?

Maribor, 18. marca 1935.

Zadnji čas se more Maribor s svojo okolico ponasati že s sedemindvajsetimi tekstilnimi obrati in obrati. Od teh jih je malo, ki bi kazali videz stalnosti kot domača industrija. Večina teh je tukaj samo zato, da izrabi konjunkturne prilike in iztisne iz našega ljudstva za sebe čim več profita. Potem pa bodo po stari kapitalistično-spekulacijski navadi enostavno izginili in se naselili drugod.

Pri tem največ trpi naše tekstilno delavstvo. Ne samo zato, da je za svoje delo naravnost sramotno nizko plačano, marveč v večini teh tekstilnih podjetij morajo delavci prenašati najhujši priganjaški sistem in vnebovpijoče krivice. Gledati morajo, kako se na njih lastnih hrbtih gazijo državni zakoni in predpisi, kateri so tu zato, da jih ščitijo kot socialno šibkejši. Na vse to trpljenje delavstva in sklicevanje na zakonitost se gospodje iz njega rogajo in norčujejo. Poleg priganjstva, šikan in mnogih raznih nemoralnih dejstev, katerim so izpostavljene zlasti delavke, drže gotovi obratovodje nad svojim delavstvom pravo strahovlado. Nobene pritožbe, nič nezadovoljstva ne sme biti, sicer je takoj odpust. Strah in trepet delavstvu so gotovi mojstri in obratovodje. Niti zakoniti delavski predstavniki, obratni zaupniki, ne pridejo do besede. Sicer pa so v nekaterih podjetjih obratni zaupniki bili delavstvu vsiljeni, ne pa svobodno izvoljeni, pa bodisi, da se jih je potem označilo pod plavo ali rdečo firmo... Pač pa bohotno cvete povsod med tekstilnim delavstvom klečeplazivo, ovadstvo, protežiranje in medsebojno izpodirvanje.

Naj navedemo samo par primerov iz tekstilne tovarne Doctor in drug. Delavci tu nikoli ne vedo, kakšen je njihov zaslužek, tudi če delajo v akord. Kolikor se jim na izplačilni dan odšteje, toliko imajo, dostikrat pa še tega ne, ker se jim vedno odbijajo razne kazni, o katerih pa večina ne ve, zakaj. Predilničarji se je zgodilo, da je na 13 akordnih šihov dobil plače komaj 370 Din. Vprašal je obratovodjo, kje je še ostali del plače; zvedel je, da se mu je isti odbil za kazni, o kateri ni prav nič vedel. Nekega plačilnega dne je bilo na podoban način kaznovanih okrog trideset delavcev. Mojster ni hotel urediti stroja, zato so bili seveda kaznovani delavci. Vsi dokazi, prošnje in pritožbe so vedno brezuspešne. Kogar obratovodja g. Vagner kaznuje, temu ni več pomoči. Kriv ali nekriv, to se ne vpraša, samo denarja se ne dobi. Kje so tu zakoni, kje pravica? Evo še slučajev! Delavec je prišel z zdravniškim

potrdilom po plačo za tri šihite, od katerih je izostal radi boleznimi in katero mu po zakonu podjetnik mora plačati. Obratovodja g. Vagner mu je potrdilo vrnil, rekoč: »Tega mi ne priznavamo in zato tudi ne plačamo«. Pa v tekstilni tovarni Rozner & Comp; tu se je štirinajstdeset delavcev odpustilo, ostalim pa se je brez soglasnega sporazuma delovni čas nategnil kar na šestdeset ur. Le neki obratni zaupnik je bil vprašan in to tak, ki v imenu delavstva prav na vse pokima, kar mu naroči ravnatelj.

V pretežni večini mariborskih tekstilnih tovarn vlada nad delavstvom teror in suženjstvo brez primere. Delavstvo samo pa je nezaupno in nezavedno, prevečkrat je bilo že zapeljano, osobito to v medsebojni borbi kot »rdeči« proti »plavim« in obratno. Saj so smatrali kot najvažnejše to, da so hujskali delavca proti delavcu, namesto proti izkoriščevalcu kapitalistu. Delavstvo se zato bije med seboj in s tem dokumentira svojo slepoto in nezrelost, namesto da bi slo enotno in složno v boj proti izkoriščevalcem. Bije se enkrat za »plave«, drugič za »rdeče«, ko na drugi strani ti gospodje v Delavski zbornici bratski sede skupaj za zeleno mizo rdeče-plave koalicije. Delavstvo pa naj naprej trpi, brez pomoči in potrebne zakonite zaščite. Tudi demagogija o črnih farjah, o papežu, Dolfussu in o punktaših spada v to poglavje.

Kaj storiti? Vsak delavec in delavka, ki imaš razum, količjak zaupanja v moč samega sebe, ki hočeš žrtvovati sebe za boljšo bodočnost delavstva, ki veruješ v pravico, katera mora priti in je vsaj v obliki obstoječih zakonov neizpodbitna, višja ter silnejša kot vsi tovarnarji, spekulanti, delničarji in njihovi obratovodje, tedaj se zgani, dvigni glavo kvisku, stisni zgarane pesti in krikní kot glas si-rene v tovarni: »Organiziram se! Kje? Pri ne-strankarski, svobodni, od kapitalistov nikdar podpirani in pri domači delavski strokovni organizaciji: pri Jugoslovanski strokovni zvezi. Gre se za eksistenco, za vsakdanji kruh in za golo življenje, brez razlike kdo si. Delavec si! Kapitalizem pozna samo svoje — profit — za vsako ceno. Obup, solze, krivice in glad, zato se ne briga, on samo izkorišča, kogar bolj more. To pa toliko lažje, kolikor je delavstvo medsebojno razbito in strokovno meorganizirano. Le močna strokovna organizacija vsega delavstva je tista sila in moč, katera more prisiliti tudi najbrezobzirnejšega kapitalista do spoštovanja zakonov.

Tekstilno delavstvo

Kranj. Pred tremi tedni je med nekim delavcem in mojstrom inozemcem v Jugoslovanski prišlo do spora, kar je imelo seveda za posledico odpust delavca. Ravnateljstvo bi moralo ta spor objektivno in nepristransko preiskati, česar pa ni storilo. Delavec je bil odpuščen kljub temu, da so obratni zaupniki dokazali, da ni ničesar zakrivil. Odpuščen delavec se je v zaščito svojih pravic moral zateči na sodišče. Na intervencijo delavskih zaupnikov v podjetju je v zadevi posredovala tudi Delavska zbornica po referentu, kateremu je kranjsko delavstvo zelo naklonjeno. Pričakovali smo pa, da bo zastopnik Delavske zbornice bolj objektivno preiskal zadevo. Namesto tega je držal prizadetemu delavcu moralno pridigo, kako mora biti delavec ponižen in pokoren inozemskim mojstrom, ki so velika dobrota našemu delavstvu (menda tudi tedaj, kadar obkladajo naše delavstvo z »slowenische« ali »verdammtte Hunde«). Da pa ne bi trpela avtoriteta mogočnih inozemcev, naj bi delavce, ki se mu stori krivica, še prosil odpuščenja in milosti. S takimi pridigami naj gredo g. zastopniki delavstva v Culukafrijo. Sredi kulturne Slovenije rabimo take delavske zastopnike, ki bodo znali razločevati pravico od krivice. Pa tudi v slučaju, da bi ležalo nekaj krivde na delavcu, je treba vedeti, v kakšnih razmerah se delavec nahaja. Vedeti je treba zlasti to, da kapitalistična reakcija in absolutizem gg. predpostavljeneh vsak čas nastavlja delavstvu past, v katero se vjame po najmanjši neprevidnosti. Kdor tega ne ve, ni zastopnik delavstva.

Delavci in delavke! Take in podobne krivice so se dogajale doslej in se bodo dogajale tudi v

bodoče, dokler boste to sami hoteli. Brez organizacije ste izročeni absolutni volji kapitalistov in njihovih priganjcev. Zato stopite v vrste strokovno organiziranega delavstva!

Papirničarji

Količevo. Pisali smo že v našem listu, da uprava tovarne na Količevem ne pozna po zakonu določenega delovnega časa niti zakonitih nadur. Pred kratkim pa je dalo vodstvo podjetja nabiti na vidno mesto razglas, da ne more nobeden delavec delati nadur, ako nima od mojstra izrecnega dovoljenja, kljub temu da je nadurno delo potrebno.

Najbolj zanimivo pa je to, da je imela tovarna vedno toliko dela in naročil, da so morali delavci delati brez vsakega določenega časa in niso poznali ne nedelje niti praznika. Sedaj pa je tovarna kar na enkrat uvedla pet delovnih dni v tednu in kar dva dni za počitek s pripombo, da podjetje nima naročil in da mora zato skrajšati delovni čas. Mi pa vemo, da je to le izigravanje že itak izkoriščenega delavstva, le novo izkoriščanje, da pride podjetnik do večjega dobička in to na račun delavstva.

Zganim se vsi in vrzimo raz sebe tisto nezaupanje in klečeplazivo. Združimo se vsi kot en moč in zahtevamo pravice, ki nam po naravnih in božjih zakonih gredo. Zato tovariši, pridružimo se brcem za delavske pravice!

Prevalje. Vse članstvo naše skupine obveščamo, da bo v nedeljo 14. aprila redni letni občni zbor ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Kristan na Fari. Udeležba je dolžnost vsakega člana!

Viničarji

Iz centrale: Umrla je članica Šauperl Cecilija od skupine št. II v Slov. goricah v starosti 86 let. Ker je bila tudi članica Posmrtninskega sklada, se je izplačalo 800 dinarjev posmrtnine. Zato bomo sedaj imeli zopet zbiranje za 44 slučaj. Da pa prisedimo na položnicah, člani sami pa na taksah, katere morajo plačati ob vsaki pošiljki, smo sedaj predpisali za trojno zbirko skupaj. Drugi dve zbirki bosta izredni, da podpremo fond Posmrtninskega sklada, kateri je preteklo zimo precej trpel. Tudi h koncu maja bomo še enkrat zbirali v ta namen. To vsem članom posmrtninskega sklada v vednost. — Blagajnik.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Dne 4. aprila smo tukaj pokopali viničarko Mir Rozaljo, dobro in pravo krščansko mater našega načelnika Stokovne zveze viničarjev tov. Mir. Andreja. Rajna je bila skoraj ves čas svojega življenja prava mučenica, ki je lepo vzgojila osem otrok, pretrpela vse mogoče nadloge, ki so tako rade zveste spremljevalke naših revnih viničarskih žen in mater. Vse pa je pokojnica prenašala s čudovito potrpežljivostjo. Svoji sestri viničarki želimo božjega usmiljenja, našemu tovarišu načelniku pa izrekamo iskreno sožalje. Skupaj hočemo prenašati po vzgledu tvoje drage matere vse, kar bi te kdaj zadelo kot človeka-viničarja ali kot voditelja naše organizacije.

Odbor Miklavževske skupine.

Delavsko združništvo

Občni zbor

Delavske posojilnice v Laškem bo v nedeljo 14. aprila ob 3. uri popoldne pri Grešak Blažu v Rečici. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Nameščenci

† Milan Meden. Preteklo soboto, dne 6. t. m., je umrl na svojem domu v Begunjah pri Cerknici v 29. letu starosti član Stok. zveze priv. in trg. nameščencev tovariš Milan Meden. Pokojni je bil veren in praktičen katoličan ter zvest somišljenik našega gibanja. Naj mu Bog dodeli obilno plačilo. Preostalim naše sožalje!

Zahvala

V sredo, dne 27. marca, nas je zadela nesreča. Nastal je požar, ki je povzročil precej škode; lahko pa bi bil postal usoden za vso okolico. Ljudje so takoj prihiteli na pomoč, reševali, kar so mogli rešiti in branili ognju, da ne bi objel sosednjih poslopj. Vzdržali so toliko časa, da so prišli na pomoč poklicni gasilci.

Javno se najprisrčneje zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pomagali pri omejitvi požara ter nas in sosedje rešili, da nas ni zadela še večja nesreča. Prisrčna hvala vsem reševalcem!

Jesenice, 30. marca 1935.

Tomaž in Terezija Novak.

Ne odgovarjamo

»Delavska Politika« z dne 3. t. m. prinaša daljši dopis iz Tržiča s podpisom Proletarec. Iz dopisa se dobro razvidi, da je pisec osebno prizadet pri razpoloženju delavstva v tržiškem okraju. Razvidno pa je tudi, da tak človek absolutno ne spada na kako mesto v javnosti, ker že v dopisu samem pokaže, da je vsa njegova učenost v frazarenju, nestvarnosti in podtikanjih v delavskem gibanju. Delavsko vprašanje je danes tako težko in pereče, da zahteva veliko ljubezni, požrtvovalnosti, predvsem pa objektivnosti. Na tak dopis pa mi, kot resna delavska organizacija, ki se zaveda važnosti delavske borbe, sploh ne odgovarjamo. Kdor se zadovolji s takim pisanjem, kot ga producira Proletarec iz Tržiča, naj se kar pri njem greje in črpa kulturo iz njegovega duha, ki je sad 30 letne vzgoje Proletarčevih učiteljev. Če bo pa kaj doprinesel k rešitvi socialnega vprašanja, je pa drugo vprašanje.

Agitirajte za »Delavsko Pravico«!

K članku „Za delavski značaj delavskih zavodov“

V članku »Za delavski značaj delavskih zavodov« v »Del. Pravici« z dne 28. marca 1935 št. 12, je postavljeno mnenje, naj bi delavstvo samo izpregovorilo o tem, kako ono gleda in vidi delovanje teh naših zavodov: Delavskih zbornic, Okrožnih uradov, Borze dela in Inšpekcije dela. Na to mnenje bi si jaz upal to-le pripomniti:

Delavsko zbornico bi bilo treba pošteno »popraviti«; po moje krepko prerešeti gardo, ki v zbornici samo udobno sedi, ne dela pa prav nič. Ti tiči tam notri so nam dobro znani; vsi vemo, kaj zastopajo, saj pridejo na Jesenice na delavske shode skoro v smokingu. V Delavsko zbornico naj pridejo ljudje, ki bodo izvrševali to, za kar so dobili zaupanje delavstva, ne pa ono, kar jim osebno ali pa strankarsko bolj kaže.

Okrožne urade smo ustanovili mi, vzdržujemo jih mi. Sramota za nas delavce same pa je — mi smo močni, veliko nas je — da nismo toliko močni, da bi vanje postavili svoje, delavsko ravnateljstvo in upravni odbor, katera bi izvolila skupščina, svobodno izvoljena od delavcev in nameščencev. Nismo toliko zavedni, da bi uveljavili to, kar nam socialna zakonodaja nudi. Svobodne volitve zahtevamo, da izvolimo zmogljive ljudi iz vrst organiziranih delavcev in nameščencev.

Z borzami dela je pa tako: Mi plačujemo v ta fond, v bednostni sklad itd. za podpora brezposelnim. Toda ko pride čas, da bi kdo kaj dobil, ni in ni nikjer nič. Potrebno bi bilo zato urediti, da dobi delavstvo tisti denar, ki ga v te fonde plačuje, v času potrebe tudi nazaj, zato so ti fondi tu, sicer jih ne rabimo in naj se ukinejo.

Kar se pa tiče inšpekcije dela, je pa včasih prav velik špas, seveda na račun nas delavcev. Vzemimo obrat K. I. D. na Javorniku. (To samo en mal primer; kako je drugod, ne vem tako natančno, dosti bolje menda ni nikjer.) Vsi delavci na Javorniku vedo navadno že več dni

naprej, da pride g. inšpektor. Najbrže se obratovodstvu najavi dovolj zgodaj, da pride tega in tega dne ob tem in tem času. Ko se izve, da pride inšpektor, takrat se mora vse pomesti, vsako stvar prestaviti, vsa pota napraviti prosta, četudi že eno leto niso bila, navadno od zadnje inšpekcije, da se ja ne bodo oni spotaknili in da je še bolj varno. In takrat, ko pride, ga obstopi par ravnateljev in ga lepo vozijo po varnih potih in se mu klanjajo. Na dan inšpekcije se g. inšpektor malo preleta po tovarni, ravnatelji vzamejo na znanje morebitna opozorila in stvar je gotova — do druge inšpekcije, ko se zopet znova začne. Vzemimo na primer kopalnico, ki dela naravnost škandal tako velikemu obratu. Zgrajena je iz par desk in malo betona. Kopalnica je zanemarjena in že leta in leta obetajo, da bo nova. Naprave za zračenje so po vseh obratih nezadostne. Kar se tiče higijene, je sploh pod ničlo. Taka inšpekcija, se meni zdi, je nezadostna in ne odgovarja predpisom zakona. To pa mi brdko obetimo na svojih pljučih. Mi samo plačujemo. To in take so naše sijajne delavske varstvene ustanove. Lepo se zanimamo in veliko nas je. Radi strankarskih preprirov, političnih bojov za stolčke posameznikov pozabljamo na vse, na skupnost, celoto in pošten delavsko zavedni boj. Od nobene struje — zelene — rdeče — plave — se ne smemo mi krščanski socialisti pustiti vplivati. Tem gre za politiko. Mi moramo stopati po strogo začrtanih načelih naše organizacije, ki je strokovna, katere oče je naš blagopokojni dr. J. Krek. Člani naše organizacije ne smejo biti tapce. Mi krščanski socialisti ne smemo biti nikdar in nikjer kak privesek kate-regakoli. Bodimo krščanski socialisti in strokovničarji, samostojni in nezavisni v strokovni borbi in v vsem javnem udejstvovanju.

Javorniški delavec.

Morala kapitalistične družbe

Ravnokar je minulo 10 let, odkar je bila ustanovljena tovarna »Jugočeška« v Kranju. Vodstvo se je odločilo, da slovesno praznuje ta prvi uspeha polni desetletni jubilej. Za ta dogodek so prišle šilvilje iz inozemstva, ki so iz najtežje svile pripravljale obleke za proslavo. Delavci in delavke iz ostalih tovarn smo bili skoraj zavirljivi svojim sodelavcem in sodelavkam v Jugočeški, ker smo bili uverjeni, da bodo, če že ne povabljeni na proslavo, vsaj primerno nagradjeni. Saj je mnogo od teh delavcev in delavk, ki so v tovarni že od vsega početka in gre le tem v prvi vrsti zasluga za procvet in velik finančni uspeh podjetja. Zato je delavstvo z vso upravičenostjo tudi pričakovalo, da bo za svoje pridno in vestno delo deležno priznanja v obliki primerne nagrade, če že ne več, vsaj za kakšno srajco blaga, ki ga ima podjetje polna skladišča. Toda glej, gospodje so v

mislih na slavnostno veselje pozabili na delavstvo. Saj je delavstvo itak prejemale redno to, kar mu je pripadalo za njegovo delo, si mislijo gospodje.

Prišel je dan proslave. V plesni dvorani do nedostojnosti dekoltirane plesalke. Vse je v najboljšem razpoloženju. Mimo pa korakajo stotine lačnih in utrujenih delavk, vračajoče se od dela. Mnoge imajo v sebi kal tuberkuloze in to je njih nagrada za desetletno delo. Taka nagrada čaka tudi še mnoge druge, ki bodo prišli pozneje na vrsto. Pri tem pa je delavstvo brez dvoma za eno šolo napredovalo k spoznanju, da od kapitalizma ne sme pričakovati miloščine, ampak da bo moralo le z organizirano močjo izvojevati pravični delež od sadov, ki jih ustvarja s svojimi rokami. Oni, ki se je boril zoper krivice in grehe, je vstal in zmagal. Ali bo delavstvo tudi kdaj vstalo?

Zdraviliški delavci

Slatina Radenci. V nedeljo, dne 31. marca se je vršil prvi redni občni zbor naše skupine. Udeležba, razen nekaterih, ki so se opravičili, je bila od vseh članov popolna. Občni zbor je vodil predsednik skupine tov. Fekonja Jakob, kateri je tudi podal izčrpno poročilo o delovanju skupine v svojem prvem poslovnem letu. Po izvolitvi odbora in nadzorstva ter organizacijskih zaupnikov, je povzel besedo strokovni tajnik JZS tov. P. Rozman iz Maribora. Medsebojna sloga, tovariška vzajemnost in borbenost za pravično delavsko stvar to mora dičiti vsakega strokovno organiziranega delavca. Razdirače in hinave, ki hočejo za ceno delavske solidarnosti in njegove pravične borbe kovati sebi razne protekcije in boljše položaje, je treba zaznamovati, in sicer tako, da jih bo lahko spoznati celo v temi brez luči. Samo strumno organizirano delavstvo more vzdržati in more uspeti. V predlogih so se člani pritoževali, da podjetje zaposluje vedno nove delavce, že odpuščenih pa ne sprejme. Tako so v obratu Boračeva zdaj štirje, v Slatina Radenci pa celo šest novih delavcev. Tovarišica Fujs Karolina, ki je bila odpuščena samo zato, ker je en dan izostala, ko je šla botrovat k birmi, pa še do danes ni bila sprejeta v delo kljub obljubi, ki jo je dal sam šef zastop-

niku JSZ. Delavci in delavke so na tem obnem zboru sklenili, da bodo ostali složni, posebno sedaj, ko gre za sklenitev kolektivne pogodbe. Delavci ne bodo brez obratnih zaupnikov ničesar sklenili niti podpisali, obratni zaupniki pa zopet ničesar brez sodelovanja zastopstva JSZ. — Živi delo, delavska pravica in prava delavska zavest!

Halo! Od ust do ust gre naš glas. Halo!

In tudi iz mesta v trg in vas, da smo se založili z novim pomladanskim in letnim blagom po izredno nizkih cenah. — Prepričajte se in videli boste, da kupite vse vrste manufakturnega blaga najboljše vrste najceneje samo v manufakturni in modni trgovini

„Pri Zvonu“

Ivan Strojanišek

Ljubljana, Pred Škofijo 21, poleg magistrata-rotovža

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: S. Žumer.